

ЗАСТУПНИКИ МІНІСТРІВ

Документи КМ

CM(2024)52-final

17 травня 2024

133-^{тє} Засідання Комітету міністрів (Страсбург, 17 травня 2024 року)

Комітет зі штучного інтелекту

Рамкова Конвенція Ради Європи зі штучного інтелекту, прав людини, демократії та верховенства права

Преамбула

Держави – члени Ради Європи та інші сторони, що підписали цю Хартію,

беручи до уваги, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами, заснованої, зокрема, на повазі до прав людини, демократії та верховенства права;

Визнаючи цінність зміцнення співробітництва між Сторонами цієї Конвенції та поширення такого співробітництва на інші держави, які поділяють ті ж самі цінності;

Усвідомлюючи прискорення розвитку науки і техніки та глибокі зміни, що відбуваються в результаті діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, які можуть сприяти процвітанню людства, а також індивідуальному та суспільному добробуту, сталому розвитку, гендерній рівності та розширенню прав і можливостей усіх жінок і дівчат, а також іншим важливим цілям та інтересам шляхом сприяння прогресу та інноваціям;

Визнаючи, що діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту може запропонувати безпрецедентні можливості для захисту та просування прав людини, демократії та верховенства права;

Занепокоєні тим, що певні види діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту можуть підривати людську гідність та індивідуальну автономію, права людини, демократію та верховенство права;

Занепокоєні ризиками дискримінації в цифровому контексті, особливо з використанням систем штучного інтелекту, та їхнім потенційним впливом на створення або посилення нерівності, в тому числі нерівності, з якою стикаються жінки та особи, що перебувають у вразливому становищі, щодо реалізації їх прав людини та їх повної, рівної та ефективної участі в економічних, соціальних, культурних і політичних справах;

Занепокоєні зловживанням системами штучного інтелекту та виступають проти використання таких систем у репресивних цілях, що порушують міжнародне право в галузі прав людини, в тому числі шляхом свавільного або незаконного нагляду та цензури, які підривають приватність та індивідуальну автономію;

Усвідомлюючи той факт, що права людини, демократія та верховенство права нерозривно пов'язані між собою;

Переконані в необхідності створення в пріоритетному порядку глобально застосовної правової бази, що встановлює загальні принципи і правила, які регулюють діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, яка ефективно зберігає спільні цінності і використовує переваги штучного інтелекту для просування цих цінностей таким чином, щоб сприяти відповідальним інноваціям;

Визнаючи необхідність просування цифрової грамотності, знань про системи штучного інтелекту та довіри до їх проектування, розробки, використання та виведення з експлуатації;

Визнаючи рамковий характер цієї Конвенції, яка може бути доповнена подальшими інструментами для вирішення конкретних питань, пов'язаних з діяльністю протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту;

Підкреслюючи, що ця Конвенція спрямована на вирішення конкретних проблем, які виникають протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, і заохочує розгляд більш широких ризиків і впливів, пов'язаних з цими технологіями, включаючи, але не обмежуючись ними, здоров'я людини і навколишнє середовище, а також соціально-економічні аспекти, такі як зайнятість і праця;

Відзначаючи відповідні зусилля інших міжнародних і наднаціональних організацій та форумів, спрямованих на поглиблення міжнародного взаєморозуміння та співробітництва у сфері штучного інтелекту;

Беручи до уваги чинні міжнародні документи з прав людини, такі як Загальна декларація прав людини 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (ETS № 5), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Європейська соціальна хартія 1961 року (ETS № 35), а також відповідні протоколи до них, і Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 року (ETS № 163);

Пам'ятаючи також про Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року та Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права людей з інвалідністю 2006 року;

Пам'ятаючи також про права на приватне життя та захист персональних даних, як це передбачено, наприклад, Конвенцією про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних 1981 року (ETS №108) та протоколами до неї;

Підтверджуючи зобов'язання Сторін захищати права людини, демократію та верховенство права, а також сприяти підвищенню довіри до систем штучного інтелекту за допомогою цієї Конвенції,

Домовилися про таке:

Розділ I – Загальні положення

Стаття 1 – Предмет і мета

1. Положення цієї Конвенції спрямовані на забезпечення того, щоб діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту повністю відповідала правам людини, демократії та верховенству права.

2. Кожна Сторона вживає або підтримує відповідні законодавчі, адміністративні або інші заходи для реалізації положень, викладених у цій Конвенції. Ці заходи повинні бути поступовими та диференційованими наскільки це може бути необхідним з огляду на серйозність та ймовірність виникнення негативного впливу на права людини, демократію та верховенство права протягом усього життєвого циклу систем штучного інтелекту. Це можуть бути специфічні або горизонтальні заходи, які застосовуються незалежно від типу використовуваної технології.

3. З метою забезпечення ефективної імплементації її положень Сторонами, ця Конвенція встановлює механізм подальших дій та передбачає міжнародне співробітництво.

Стаття 2 – Визначення систем штучного інтелекту

Для цілей цієї Конвенції «система штучного інтелекту» означає машинну систему, яка з явними або неявними цілями визначає на основі вхідних даних, які вона отримує, як генерувати вихідні дані, такі як прогнози, контент, рекомендації або рішення, що можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище. Різні системи штучного інтелекту відрізняються за рівнем автономності та адаптивності після розгортання.

Стаття 3 – Сфера застосування

1. Сфера застосування цієї Конвенції охоплює діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, яка потенційно може порушувати права людини, демократію та верховенство права, як зазначено нижче:

- a. Кожна Сторона застосовує цю Конвенцію до діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, що здійснюється державними органами або приватними суб'єктами, які діють від їх імені.
- b. Кожна Сторона розглядає ризики та наслідки, пов'язані з діяльністю приватних суб'єктів протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, в обсязі, не охопленому підпунктом «а», у спосіб, що відповідає об'єкту та меті цієї Конвенції.

Кожна Сторона зазначає в заяві, поданій Генеральному секретарю Ради Європи під час підписання або здачі на зберігання свого документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, яким чином вона має намір виконувати це зобов'язання, або шляхом застосування принципів і зобов'язань, викладених у главах II-VI цієї Конвенції, до діяльності приватних суб'єктів, або шляхом вжиття інших відповідних заходів для виконання зобов'язання, викладеного в цьому підпункті. Сторони можуть у будь-який час і в такий самий спосіб вносити зміни до своїх декларацій.

При виконанні зобов'язань за цим підпунктом Сторона не може відступати від своїх міжнародних зобов'язань, взятих на себе з метою захисту прав людини, демократії та верховенства права, або обмежувати їх застосування.

2. Від Сторони не вимагається застосовувати цю Конвенцію до діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, пов'язаної із захистом інтересів її національної безпеки, за умови, що така діяльність здійснюється у спосіб, сумісний із застосовним міжнародним правом, включаючи зобов'язання в галузі міжнародного права прав людини, та з повагою до її демократичних інститутів і процесів.

3. Без шкоди для статті 13 і пункту 2 статті 25 ця Конвенція не застосовується до досліджень і розробок, що стосуються систем штучного інтелекту, які ще не стали доступними для використання, якщо тільки випробування або подібна діяльність не здійснюються таким чином, що вони можуть завдати шкоди правам людини, демократії і верховенству права.

4. Питання, що стосуються національної оборони, не підпадають під сферу дії цієї Конвенції.

Розділ II – Загальні зобов'язання

Стаття 4 – Захист прав людини

Кожна Сторона вживає або продовжує вживати заходів для забезпечення того, щоб діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту відповідала зобов'язанням щодо захисту прав людини, закріпленим у чинному міжнародному праві та її внутрішньому законодавстві.

Стаття 5 – Цілісність демократичних процесів та повага до верховенства права

1. Кожна Сторона вживає або підтримує заходи, спрямовані на забезпечення того, щоб системи штучного інтелекту не використовувалися для підриву цілісності, незалежності та ефективності демократичних інститутів і процесів, у тому числі принципу поділу влади, поваги до незалежності судової влади та доступу до правосуддя.

2. Кожна Сторона вживає або підтримує заходи, спрямовані на захист своїх демократичних процесів у контексті діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, включаючи справедливий доступ громадян до публічних дебатів та їх участь у них, а також їх здатність вільно формувати думки.

Розділ III – Принципи, пов'язані з діяльністю протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту

Стаття 6 – Загальний підхід

У цій главі викладено загальні спільні принципи, які кожна Сторона впроваджує стосовно систем штучного інтелекту у спосіб, що відповідає її внутрішній правовій системі та іншим зобов'язанням за цією Конвенцією.

Стаття 7 – Людська гідність та індивідуальна автономія

Кожна Сторона вживає або підтримує заходи, спрямовані на повагу до людської гідності та індивідуальної автономії у зв'язку з діяльністю протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту.

Стаття 8 – Прозорість та нагляд

Кожна Сторона вживає або продовжує вживати заходів для забезпечення наявності адекватних вимог щодо прозорості та нагляду, адаптованих до конкретних умов і ризиків, стосовно діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту, у тому числі стосовно ідентифікації контенту, що генерується системами штучного інтелекту.

Стаття 9 – Підзвітність та відповідальність

Кожна Сторона вживає або підтримує заходи для забезпечення підзвітності та відповідальності за негативний вплив на права людини, демократію та верховенство права в результаті діяльності протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту.

Стаття 10 – Рівність та відсутність дискримінації

1. Кожна Сторона вживає або продовжує вживати заходів з метою забезпечення того, щоб діяльність протягом життєвого циклу систем штучного інтелекту здійснювалася з дотриманням принципів рівності, включаючи гендерну рівність, і заборони дискримінації, як це передбачено чинним міжнародним і національним законодавством.

2. Кожна Сторона зобов'язується вживати або підтримувати заходи, спрямовані на подолання нерівності для досягнення чесних, справедливих і рівних результатів, відповідно до своїх застосовних національних і міжнародних зобов'язань у сфері прав людини, у зв'язку з діяльністю в рамках життєвого циклу систем штучного інтелекту.

Стаття 11 – Конфіденційність та захист персональних даних

Кожна Сторона вживає або продовжує вживати заходів для забезпечення того, щоб стосовно діяльності в рамках життєвого циклу систем штучного інтелекту:

- a. права на приватність осіб та їхні персональні дані були захищені, в тому числі за допомогою застосовних національних та міжнародних законів, стандартів та рамок; і
- b. запроваджено ефективні гарантії та засоби захисту для фізичних осіб відповідно до чинних національних та міжнародних правових зобов'язань.

Стаття 12 – Надійність

Кожна Сторона вживає належних заходів для підвищення надійності систем штучного інтелекту та довіри до їхніх результатів, які можуть включати вимоги, пов'язані з належною якістю та безпекою протягом усього життєвого циклу систем штучного інтелекту.

Стаття 13 – Безпечні інновації

З метою сприяння інноваціям, уникаючи при цьому негативного впливу на права людини, демократію та верховенство права, кожна Сторона закликається забезпечити, у відповідних випадках, створення контрольованого середовища для розробки, експериментів та випробувань систем штучного інтелекту під наглядом своїх компетентних органів.

Розділ IV – Засоби захисту

Стаття 14 – Засоби правового захисту

1. Кожна Сторона, тією мірою, якою засоби правового захисту вимагаються її міжнародними зобов'язаннями та відповідають її внутрішній правовій системі, вживає або підтримує заходи для забезпечення наявності доступних та ефективних засобів правового

захисту від порушень прав людини, спричинених діяльністю в рамках життєвого циклу систем штучного інтелекту.

2. З метою підтримки пункту 1 вище, кожна Сторона вживає або продовжує вживати заходів, що включають:

- a. заходи для забезпечення того, щоб відповідна інформація про системи штучного інтелекту, які потенційно можуть суттєво впливати на права людини та їх відповідне використання, була задокументована, надана органам, уповноваженим отримувати доступ до цієї інформації, і, де це доречно і застосовано, доступна або повідомлена особам, яких це стосується;
- b. заходи для забезпечення того, щоб інформація, зазначена в підпункті «а», була достатньою для того, щоб постраждалі особи могли оскаржити рішення, прийняті або суттєво поінформовані в результаті використання системи, а також, де це доречно і доцільно, використання самої системи; і
- c. ефективну можливість для зацікавлених осіб подати скаргу до компетентних органів.

Стаття 15 – Процедурні гарантії

1. Кожна Сторона забезпечує, щоб у випадках, коли система штучного інтелекту суттєво впливає на здійснення прав людини, особам, яких вона зачіпає, були доступні ефективні процесуальні гарантії, застереження та права відповідно до застосовного міжнародного та внутрішнього права.

2. Кожна Сторона прагне забезпечити, щоб, відповідно до контексту, особи, які взаємодіють із системами штучного інтелекту, були поінформовані про те, що вони взаємодіють з такими системами, а не з людиною.

Розділ V – Оцінка та пом'якшення ризиків і несприятливих впливів

Стаття 16 – Система управління ризиками та впливом

1. Кожна Сторона, беручи до уваги принципи, викладені в Главі III, вживає або продовжує вживати заходів для виявлення, оцінки, запобігання та пом'якшення ризиків, що створюються системами штучного інтелекту, з урахуванням фактичного та потенційного впливу на права людини, демократію та верховенство права.

2. Такі заходи повинні бути поступовими та диференційованими, залежно від обставин, і:

- a. належним чином враховувати контекст і цільове використання систем штучного інтелекту, зокрема, ризики для прав людини, демократії та верховенства права;
- b. належним чином враховувати серйозність та ймовірність потенційних впливів;

- c. враховувати, де це доречно, перспективи відповідних зацікавлених сторін, зокрема осіб, чий права можуть бути порушені;
- d. застосовувати ітеративно протягом усього життєвого циклу системи штучного інтелекту;
- e. включати моніторинг ризиків та негативного впливу на права людини, демократію та верховенство права;
- f. включати документування ризиків, фактичних і потенційних впливів, а також підхід до управління ризиками; і
- g. вимагати, де це доречно, тестування систем штучного інтелекту перед тим, як вони стануть доступними для першого використання, а також у разі їх значних модифікацій;

3. Кожна Сторона вживає або підтримує заходи, спрямовані на забезпечення належного реагування на негативний вплив систем штучного інтелекту на права людини, демократію та верховенство права. Такі негативні впливи та заходи щодо їх усунення повинні бути задокументовані та враховуватися при прийнятті відповідних заходів з управління ризиками, описаних у пункті 2.

4. Кожна Сторона оцінює необхідність мораторію, заборони або інших відповідних заходів щодо певних видів використання систем штучного інтелекту, якщо вона вважає таке використання несумісним з повагою до прав людини, функціонуванням демократії або верховенством права.

Розділ VI – Імплементация Конвенції

Стаття 17 – Недискримінація

Виконання положень цієї Конвенції Сторонами забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою відповідно до їхніх міжнародних зобов'язань у галузі прав людини.

Стаття 18 – Права осіб з інвалідністю та дітей

Кожна Сторона, відповідно до свого внутрішнього законодавства та застосовних міжнародних зобов'язань, належним чином враховує будь-які специфічні потреби та вразливості у зв'язку з дотриманням прав осіб з інвалідністю та дітей.

Стаття 19 – Консультації з громадськістю

Кожна Сторона прагне забезпечити, щоб важливі питання, порушені у зв'язку з системами штучного інтелекту, належним чином розглядалися шляхом публічного обговорення та консультацій з багатьма зацікавленими сторонами у світлі соціальних, економічних, правових, етичних, екологічних та інших відповідних наслідків.

Стаття 20 – Цифрова грамотність та навички

Кожна Сторона заохочує та сприяє підвищенню рівня цифрової грамотності та цифрових навичок для всіх верств населення, включаючи спеціальні експертні навички для осіб, відповідальних за виявлення, оцінку, запобігання та пом'якшення ризиків, пов'язаних із системами штучного інтелекту.

Стаття 21 – Захист існуючих прав людини

Ніщо в цій Конвенції не повинно тлумачитися як таке, що обмежує, применшує або іншим чином зачіпає права людини або інші пов'язані з ними юридичні права та обов'язки, які можуть бути гарантовані відповідним законодавством Сторони або будь-якою іншою відповідною міжнародною угодою, учасницею якої вона є.

Стаття 22 – Більш широка охорона

Жодне з положень цієї Конвенції не повинно тлумачитися як таке, що обмежує або іншим чином впливає на можливість Сторони надавати більш широку охорону, ніж передбачено цією Конвенцією.

Розділ VII – Механізм подальших дій та співпраця

Стаття 23 – Конференція Сторін

1. Конференція Сторін складається з представників Сторін цієї Конвенції.
2. Сторони періодично проводять консультації з метою:
  - a. сприяння ефективному застосуванню та виконанню цієї Конвенції, включаючи виявлення будь-яких проблем і наслідків будь-якого застереження, зробленого відповідно до пункту 1 статті 34, або будь-якої заяви, зробленої відповідно до цієї Конвенції;
  - b. розгляду питання про можливе доповнення або зміну цієї Конвенції;
  - c. розгляду питань і надання конкретних рекомендацій щодо тлумачення та застосування цієї Конвенції;
  - d. сприяння обміну інформацією про значні правові, політичні або технологічні зміни, що мають значення, в тому числі для досягнення цілей, визначених у статті 25, для виконання цієї Конвенції;
  - e. сприяння, у разі необхідності, дружньому врегулюванню спорів, пов'язаних із застосуванням цієї Конвенції; та

- f. сприяння співпраці з відповідними зацікавленими сторонами щодо відповідних аспектів імплементації цієї Конвенції, в тому числі шляхом проведення громадських слухань, де це доцільно.
3. Конференція Сторін скликається Генеральним секретарем Ради Європи в міру необхідності і в будь-якому випадку, коли більшість Сторін або Комітет міністрів вимагають її скликання.
4. Конференція Сторін приймає свої правила процедури на основі консенсусу протягом дванадцяти місяців після набуття чинності цією Конвенцією.
5. Секретаріат Ради Європи надає Сторонам допомогу у виконанні їхніх функцій відповідно до цієї статті.
6. Конференція Сторін може запропонувати Комітету міністрів відповідні шляхи залучення відповідних експертів для підтримки ефективного виконання цієї Конвенції;
7. Будь-яка Сторона, яка не є членом Ради Європи, бере участь у фінансуванні діяльності Конференції Сторін. Розмір внеску держави, яка не є членом Ради Європи, встановлюється спільно Комітетом міністрів і цією державою, яка не є членом Ради Європи;
8. Конференція Сторін може прийняти рішення про обмеження участі в її роботі Сторони, яка припинила членство в Раді Європи відповідно до статті 8 Статуту Ради Європи (ETS № 1) за серйозне порушення статті 3 Статуту. Аналогічно, заходи можуть бути вжиті щодо будь-якої Сторони, яка не є державою-членом Ради Європи, за рішенням Комітету Міністрів про припинення відносин з цією державою на підставах, подібних до тих, що згадані у статті 3 Статуту.

Стаття 24 – Зобов'язання щодо звітування

1. Кожна Сторона надає Конференції Сторін доповідь протягом перших двох років після набуття статусу Сторони, а потім періодично, з детальною інформацією про діяльність, здійснену з метою виконання підпунктів «а» і «б» пункту 1 статті 3.
2. Конференція Сторін визначає формат і процес підготовки доповіді відповідно до своїх правил процедури.

Стаття 25 – Міжнародне співробітництво

1. Сторони співпрацюють у досягненні мети цієї Конвенції. Сторони також заохочуються, у разі необхідності, надавати допомогу державам, які не є Сторонами цієї Конвенції, у тому, щоб вони діяли відповідно до положень цієї Конвенції та стали її Сторонами.
2. Сторони належним чином обмінюються між собою відповідною та корисною інформацією щодо аспектів, пов'язаних зі штучним інтелектом, які можуть мати значний

позитивний або негативний вплив на здійснення прав людини, функціонування демократії та дотримання верховенства права, включаючи ризики та наслідки, що виникли в контексті досліджень та стосовно приватного сектору. Сторони заохочуються залучати, за необхідності, відповідні зацікавлені сторони та держави, які не є Сторонами цієї Конвенції, до такого обміну інформацією.

3. Сторони заохочуються до посилення співпраці, у тому числі з відповідними зацікавленими сторонами, де це доречно, з метою запобігання та пом'якшення ризиків і негативного впливу на права людини, демократію та верховенство права в контексті діяльності в рамках життєвого циклу систем штучного інтелекту.

Стаття 26 – Ефективні механізми нагляду

1. Кожна Сторона створює або призначає один або декілька ефективних механізмів нагляду за дотриманням зобов'язань, передбачених цією Конвенцією.

2. Кожна Сторона забезпечує, щоб такі механізми виконували свої обов'язки незалежно та неупереджено і щоб вони мали необхідні повноваження, досвід та ресурси для ефективного виконання своїх завдань з нагляду за дотриманням зобов'язань, передбачених цією Конвенцією, в тому вигляді, в якому вони були введені в дію Сторонами.

3. Якщо Сторона передбачила більше одного такого механізму, вона вживає заходів, де це практично можливо, для сприяння ефективному співробітництву між ними.

4. Якщо Сторона передбачила механізми, відмінні від існуючих правозахисних структур, вона вживає заходів, де це практично можливо, для сприяння ефективному співробітництву між механізмами, зазначеними в пункті 1, та цими існуючими національними правозахисними структурами.

Розділ VIII – Прикінцеві положення

Стаття 27 – Вплив Конвенції

1. Якщо дві або більше Сторони вже уклали угоду або договір з питань, що регулюються цією Конвенцією, або іншим чином встановили відносини з таких питань, вони також мають право застосовувати цю угоду або договір або регулювати ці відносини відповідним чином, за умови, що вони роблять це у спосіб, який не є несумісним з об'єктом і метою цієї Конвенції.

2. Сторони, які є членами Європейського Союзу, застосовують у своїх взаємних відносинах правила Європейського Союзу, що регулюють питання, які входять до сфери дії цієї Конвенції, без шкоди для предмета та мети цієї Конвенції та без шкоди для її повного застосування іншими Сторонами. Те саме стосується інших Сторін тією мірою, якою вони пов'язані такими правилами.

Стаття 28 – Зміни та доповнення

1. Поправки до цієї Конвенції можуть бути запропоновані будь-якою Стороною, Комітетом міністрів Ради Європи або Конференцією Сторін.
2. Будь-яка пропозиція щодо внесення поправок надсилається Сторонам Генеральним секретарем Ради Європи.
3. Будь-яка поправка, запропонована Стороною або Комітетом міністрів, доводиться до відома Конференції Сторін, яка подає Комітету Міністрів свій висновок щодо запропонованої поправки.
4. Комітет міністрів розглядає запропоновану поправку і висновок, представлений Конференцією Сторін, і може затвердити поправку.
5. Текст будь-якої поправки, схваленої Комітетом міністрів відповідно до пункту 4, надсилається Сторонам для прийняття.
6. Будь-яка поправка, затверджена відповідно до пункту 4, набуває чинності на тридцятий день після того, як всі Сторони повідомлять Генерального секретаря про її прийняття.

Стаття 29 – Врегулювання спорів

У разі виникнення спору між Сторонами щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції ці Сторони прагнуть врегулювати такий спір шляхом переговорів або будь-якими іншими мирними засобами на свій вибір, у тому числі через Конференцію Сторін, як це передбачено в підпункті «е» пункту 2 статті 23.

Стаття 30 – Підписання та набуття чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами-членами Ради Європи, державами-членами, які брали участь у її розробці, та Європейським Союзом.
2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.
3. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду з дати, коли п'ять підписантів, у тому числі щонайменше три держави-члени Ради Європи, висловлять свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції відповідно до пункту 2.
4. Для будь-якого підписанта, який згодом висловить свою згоду на обов'язковість для нього цієї Конвенції, вона набирає чинності в перший день місяця, що настає після

закінчення тримісячного періоду з дати здачі на зберігання його ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 31 – Приєднання

1. Після набуття чинності цією Конвенцією Комітет міністрів Ради Європи може, після консультацій зі Сторонами цієї Конвенції та отримання їхньої одностайної згоди, запросити будь-яку державу-члена Ради Європи, яка не брала участі в розробці цієї Конвенції, приєднатися до цієї Конвенції рішенням, прийнятим більшістю голосів, передбаченою статтею 20.d Статуту Ради Європи, та одностайним голосуванням представників Сторін, які мають право засідати в Комітеті міністрів.

2. Для будь-якої держави, що приєднується, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду з дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 32 – Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейський Союз можуть під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання вказати територію або території, на які поширюється дія цієї Конвенції.

2. Будь-яка Сторона може пізніше, шляхом подання заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, зазначену в заяві. Стосовно такої території ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду з дати отримання заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може бути відкликана щодо будь-якої території, зазначеної в цій заяві, шляхом повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду з дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 33 – Федеральне застереження

1. Федеративна держава може залишити за собою право брати на себе зобов'язання за цією Конвенцією, що відповідають її основоположним принципам, які регулюють відносини між її центральним урядом і штатами, що входять до її складу, або іншими подібними територіальними утвореннями, за умови, що ця Конвенція застосовується до центрального уряду федеративної держави.

2. Що стосується положень цієї Конвенції, застосування яких підпадає під юрисдикцію штатів або інших подібних територіальних утворень, які за конституційною системою федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд інформує компетентні органи таких штатів про зазначені положення зі своєю позитивною думкою і заохочує їх до вжиття відповідних заходів для їх виконання.

Стаття 34 – Застереження

1. Шляхом письмового повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи будь-яка держава може під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання заявити, що вона користується застереженням, передбаченим у пункті 1 статті 33.
2. До цієї Конвенції не може бути зроблено жодних інших застережень.

Стаття 35 – Відкликання

1. Будь-яка Сторона може в будь-який час анулювати цю Конвенцію шляхом направлення повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.
2. Таке анулювання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду з дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 36 – Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави-члени Ради Європи, держави, що не є членами Ради Європи, які брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейський Союз, будь-яку державу, що підписала Конвенцію, будь-яку Договірну державу, будь-яку Сторону та будь-яку іншу державу, якій було запропоновано приєднатися до цієї Конвенції, про:

- a. будь-який підпис;
- b. здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження або приєднання;
- c. будь-яку дату набуття чинності цією Конвенцією відповідно до пунктів 3 і 4 статті 30 та пункту 2 статті 31;
- d. будь-яку поправку, прийняту відповідно до статті 28, і дату набуття чинності такою поправкою;
- e. будь-яку заяву, зроблену на виконання підпункту b пункту 1 статті 3;
- f. будь-яке застереження та зняття застереження, зроблене відповідно до статті 34;
- g. будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до статті 35;
- h. будь-яку іншу дію, заяву, повідомлення або сповіщення, що стосуються цієї Конвенції.

На засвідчення чого ті, що нижче підписалися, належним чином на те уповноважені, підписали цю Конвенцію.

Укладено в [місце], цього ... дня [місяця] 202[4] року, англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівно автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній державі-члену Ради Європи, державам, що не є членами Ради Європи, які брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейському Союзу та будь-якій державі, якій буде запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.